

**DNEŠNÍ PROGRAM:**

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 14.00 hodin  
Taneční soubor C-DANCE Ústí nad Orlicí  
Eva Veverková: **O VĚCÍCH A LIDECH**

SOKOLOVNA v 16.15 a 18.00 hodin  
LD STRÍPEK Plzeň  
I. Faitlová: **MODRÝ MAURICIUS**

Husův sbor v 19.00 hodin  
**MUSICA PER QUATRO**  
Koncert Komorní hudby Hronov

Schody JD v 19 hodin  
Vítání souborů

JIRÁSKOVO DIVADLO v 19.30 hodin  
Lieder Theatre, Goulburn, New South Wales,  
Australia  
V. K. Klicpera: **VESELOHRA NA MOSTĚ**  
Moot House Players, Harlow, Anglie  
V. K. Klicpera: **KAŽDÝ NĚCO PRO VLAST**

**ZÍTŘEJŠÍ PROGRAM:**

SOKOLOVNA ve 14.00 a 16.30 hodin  
Pohybové divadlo FACKA, Uherské Hradiště  
S. Sanoža: **RUMIŠTĚ**

JIRÁSKOVO DIVADLO v 16.30 a 19.30 hodin  
Divadlo SHANTI pri KaSS Prievidza  
M. Babiak: **MERLIN alebo ŠTÚROVCI**

Park AJ v 18.00 hodin  
**PODVEČERNÍ KONCERT**  
**MACHOVSKÉ DECHOVKY**

Náměstí ČSA ve 21.30 hodin  
**SLAVNOSTNÍ ZAKONČENÍ**  
**68. JIRÁSKOVA HRONOVA**  
**O HŇOSTROJ**

**R Rubena**

Člen skupiny O Česká gumárenská společnost

**ZP**

ČS-ZIVNOSTENSKÁ POJIŠŤOVNA, a.s.  
Člen Finanční skupiny České spořitelny

**SPLNILI JSME SI NESPLNITELNÉ PŘÁNÍ**

Rozhovor s britským režisérem a překladatelem Michaelem Branwelem



*Michael Branwel začal s divadlem jako profesionální tanečník a později choreograf. Od poloviny osmdesátých let se spolu s chotí Henriettou věnuje nejen profesionálnímu, ale i amatérskému divadlu. V souboru Moot House Players Harlow režíruje, hraje a také zajišťuje překlady z češtiny. V Harlow nastudoval dva vlastní překlady aktovek V. K. Klicpery - Veselohru na mostě a Každý něco pro vlast. S druhou jmenovanou inscenací se Moot House Players představí na letošním ročníku Jiráskova Hronova.*

*Kde jste se tak dobře naučil česky?*

V osmdesátých letech jsem jakožto choreograf spolupracoval s tanečním souborem z Havířova. Čeština mě chytla a osm měsíců jsem pak nedělal skoro nic jiného, než se učil česká slovíčka. Moje manželka tou dobou tvrdila, že normální muž mého věku by se měl ve volném čase věnovat spíše milence.

*Odkdy z češtiny i překládáte?*

Někdy počátkem devadesátých let jsem v rádiu slyšel vynikající českou nahrávku Havlovy Audience s Landovským. Našel jsem si existující anglický překlad, ale byl hrozně staromódní, takže jsem se pokusil o lepší. Přeložil jsem navíc i Vernisáž a obě aktovky jsme pak s Moot House Players uvedli jako dvojprogram pod titulem Katalyzátor. Z češtiny jsem příležitostně překládal i dále, například operní libreta, ale třeba i Pitinského Pokojíček, který jsme také s Moot House Players uvedli v anglické premiéře poté, co vypadl z plánů pražského Black Boxu. S Klicperovými texty mě seznámil Chrisjohn Hancock z australského Lieder Theater, který hledal překladatele pro Komedii na mostě.

*Co vás na Klicperovi zaujalo, že jste se jeho aktovky rozhodl nejen přeložit, ale i nastudovat?*

Klicpera je láska na první pohled. Ty texty jsou natolik živé, že jsem je prostě chtěl ukázat i v Harlow jakožto obrázek života v rakouské monarchii na počátku devatenáctého století. Obě inscenace inscenace měly velký úspěch: ty hry mají takovou vůli být vyslyšeny, že ještě po sto osmdesátí letech jsou slyšet třeba i na druhé straně světa.

*Jak se v Hronově cítíte v poněkud exklusivní pozici český mluvícího cizince?*

Výborně. Je úžasné, jak se Hronov na deset dní změnil ve světové město, i to, jak místní občané svým festivalem žijí. Je to vzácné a nikdy jsem takový vztah k divadlu neviděl. Případá mi to jako takový malý zázrak. Navíc je tu i velmi dobré zázemí, zvláště hezké a moderně vybavené divadlo - v Harlow mají podobné profesionálové. Zahrát si zde Klicperovu komedii byl takový můj a starostlivý sen, který se splnil. To, že by přijeli zahrát i Australané, byl už sen úplně nesplnitelný.

*Mimo program jste uvedli starou lidovou hru o svatém Jiří. Jak se Vám hrálo česky a jaké bylo publikum?*

Na úvod našeho představení je vždy potřeba publikum „rozehrát“. Nikdy mne ale nenapadlo, že budu někdy něco takového dělat v češtině. A publikum? Na začátku reagovalo vstřícně a potom už nevim: byl jsem navlečen do kostýmu draka - domácího mazlíčka. V něm je slyšet velmi málo a vidět ani trochu.

Děkuji za rozhovor.

*Ptal se Vladimír Mikulka*

**ZEMSKÉ NOVINY**  
mediální partner 68. Jiráskova Hronova

## recenze

**Brum - pohádka aneb Výchova medvědů v Čechách**

Loutkové divadlo Střípek, Plzeň  
**BRUM ANEB ODPOVĚĎ  
NA MNOHO OTÁZEK**

Brum pohádka se pro mne stala možnou odpovědí na množství otázek vznášejících se nad předcházejícím programem letošního ročníku festivalu. Pátřavá a nejistá slova padala na adresu divadla pro děti, hovořili jsme o těžkostech s tématy v dnešní době, a jistě bych mohl jmenovat dál. Asi z mých slov někteří vytuší jistý sentiment směrem k loutkovému divadlu a já se k němu rád přivzávám.

Pro mne však inscenace, kterou jsme viděli v drsném prostředí Sokolovny, skutečně znamená nevšední zážitek. Viděli jsme podle mého soudu představení postavené na silném tématu (to pro pana Zborníka), neobyčejně výtvarně jednoduché a čisté (soudím, že otázka scénografie by mohla pro příště dostat na Jiráskově Hronově větší prostor), hrané herci s vyvinutým citem pro míru (také vzácnostka) a především - nerad plýtvám silnými slovy, ale dovolíte-li - lidské.

A najednou ustoupila do pozadí ta tělocvična, která se prodírala k oku divákovu v mnohých jiných představeních a já se poddal. Poddal jsem se kousku přesto, že jsem jej viděl již před rokem, a se zájmem jsem sledoval celou svou bytostí ten zápas o život, tak všední a přitom tak věčný, ať už pro člověka či pro lesní pohádkovou havěť. Ztratil jsem chuť pátrat po věkové adrese a navrátilo se mé přesvědčení, že není třeba oddělovat divadlo pohybové od činohry a loutkové od divadla poezie a vice versa, a že kritérium by mělo být jen jedno.

Je to dobré? Možná se mnou nebudou jiní souhlasit, já jsem však viděl dobré představení. Ne, neoslepl jsem, také jsem si všiml že často komplikovaná přestavba vedla vizuálně k nepatrné změně a uvažoval

jsem o tom, proč pro tak nicotnou proměnu podstupují tvůrci pracný secvik, všiml jsem si, že jindy zase (na konci, kdy jde Matylda pro svého zhrzeného muže) zůstává na scéně plůtek a jen ze slov medvědice bylo znát, že jsou na druhém konci lesa, postřehl jsem i napjaté tváře herců především na začátku představení, kteří mne svým pečlivým usmíváním nebezpečně posouvali k hranici, kterou bych považoval za jakési postrkávání k přijetí jinak milé atmosféry kusu, vnímal jsem i z herecké stylizace boj za nalezení té hranice, ale nakonec soubor svou bitvu o nepřekročení hrany propasti sentimentu vybojoval.

Ať už toho dosáhli zaječím zcizováním či prudkým posunem v ději, dokázali, že za dílem stojí inteligentní tvůrce, který nenechá (budu citovat zázitek pana profesora Cisaře) každou pitomost „obebrát“ a který věří, že na druhé straně rampy sedí stejně inteligentní partner, ať už je mu pět nebo o pár let víc.

Akram Staněk

### O RODIČÍCH A DĚTECH A JINÉ ZVÍŘENĚ

„Brum-pohádka“ aneb „Výchova medvědů v Čechách“ plzeňského Loutkového divadla Střípek se řadí k největším mým zážitkům z letošního Hronova. A splňuje podle mne všechny parametry, abych ho mohl hodnotit jako „profesionální“ (kěz by podobných bylo v profesionálních divadlech pro děti víc). Je vyprecizované, s vysokou mírou vložné tvůrčí fantazie i interpretační přesnosti, ve všech svých složkách. Příběh (text Ivana Faitlová) je, soudím podle diváckého ohlasu, přitažlivý a nosný pro diváka dětského i dospělého.

Sám jsem se přistihoval, že chvílemi hledím na příběh medvěda Barnabáše (otce), medvědice Matyldy (matky) a jejich medvídat (děti) pohledem „dítěte ve mně“, chvílemi jako „dospělý“ a chvílemi z pozice „možného rodiče“. A bavil jsem se, dostával za ucho, bál se a zase se radoval. A asi byl také, bez didaktického „násilí“, „poučen“ o leccčems

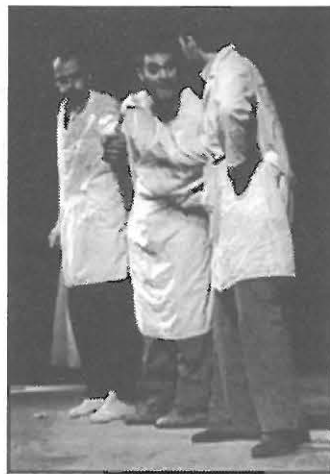
z rodinného života „medvědů“ a o rolích, které jednotliví členové této rodiny v ní (a pro ni) hrají.

A mohl jsem sledovat zajímavě postavený příběh bez výraznějších „šumů“, které by mohly pocházet z práce inscenátorů či aktérů. To jsem byl spíše inscenačními nápady, nesoucími a rozvíjejícími významy textu, příjemně překvapován (režie Ivana Faitlová a soubor). A úroveň herecké práce jakbysmet (zvláště bych vyzdvíhнул výkon Tomáše Froyda, vodičím a mluvčím loutku medvěda Barnabáše, a celkovou kolektivní ansámblou souhru, pro „fungování“ představení v takovémto typu divadla tak nezbytnou, především pro udržení temporytmické stavby a spádu představení).

Scénografické řešení inscenace (Milena Jelínková) vychází z variabilní konstrukce, doplněné omezeným množstvím rekvizit a z nalézání maximálního množství možností, které tato „stavebnice“ poskytuje. Tak „vějíře“ z palmových listů jsou jednou listy stromů v lese, pak zase křídly motýlů, ptáků, ale i stránkami novin... Scéna umožňuje rychlé přestavby (jejich délka „zkrácena“ i zpívanými písničkami) a simultánní hrani v různých prostorech, prostředích (např. pro kontrapunktické akce zaječí atd.). Krásným nápadem je vyřešeno odehrání medvědova snu jako stínohry - s jinými, siluetovým velkým bubnu nad hlavami spáčů. Výraznou roli hraje v představení i hudba (Ivana Faitlová) a různé zvyky vytvářející aparát. Mimo jiné je prostředkem ke zcela učebnicovým ukázkám proměn divadelního znaku, kdy např. akce medvěda-loutky se po jejím zmizení z očí diváků posune do akce medvěda-zvuku kytary. To vše, jak už jsem se zmínil, se v představení děje s lehkostí, uvolněností, nadhledem. Jsem zvědav na jejich „Modrého Mauricia“ večer v Sokolovně. Aleš Bergman

**Krvavý román**  
Ochotnický divadelní spolek Filigrán, Litomyšl

Dámy a pánové Filigráni, rozhodli jste se, že zacelít, ne-li přímo ucpete jisté mezery v současném profilu českého divadla. Po shlédnutí Vaší verze Váchalova Krvavého románu patřím k těm, kteří jsou přesvědčeni, že se Vám tento záměr podařil. Leč zajisté jsou i tací, kteří o tom naprosto pochybují a mnozí z nich i Vaše představení opustili. Myslím, že obě krajní názorové strany (a ovšem i všechny jemnější odstíny v názoru) mají právo na život, tedy i na projev větší či menší spokojenosti. Patřím-li k těm, které jste potěšili, pak asi budu považovat za zbytečné posuzovat, zda Vaše představa o Váchalovi a jeho „krváku“ je skutečně tou nejsprávnější. Vy jste se prostě rozhodli v jistém de-



Ochotnický divadelní spolek Filigrán, Litomyšl: Krvavý román

liu, že takto se Vám jeví dojímavě nabádavé příběhy nejzajímavějšími, když jim dáte podobu opery a sehraje to zcela nezáludnými a vědomě popisnými prostředky, které povětšinou značně ignorují vše, co se jinak na Hronovech dozvídají účastníci praktických i nepraktických kurzů.

Jedno mi však zůstalo záhadou. Proč se od sebe tak výrazně liší delirický stav prvního až sedmého jednání od deliria v posledních dvou jednáních (sanatorium a nevěstinec). Nebo je to snad jakýmsi vystřízlivěním, v němž se Vám jako noční můra tradiční zvyklosti lepšího i horšího tradičního divadla, které Vás původně zrovna přiláhalo nevzrušovaly. Začínáte se zabývat vytvářením situací, charakterů a mizanscén, texty se vzdalují oné naivitě operních libret a stávají se „humornými písničkami“. Jenže v tom okamžiku si začnu uvědomovat hereckou neobratnost, nedokonalost ve zvládnutí jevištní řeči a žel i zpěvu. Možná inscenace vznikala postupným řetěžením jednotlivých obrazů a nové opojení z ohlasu předchozích obrazů způsobilo obrát práve po sedmém obraze. A v tu chvíli si už i leckteří příznivci Vašeho představení začínají uvědomovat, že čas plyne a plyne a dostavuje se únava. A to je velká škoda. Rudolf Felzmann

### ÚKAZ

Krvavý román divadelního spolku Filigrán z Litomyšle je úkaz - stejně jako je přírodním úkazem fáta morgana, Niagarské vodopády nebo bermudský trojúhelník. Prostě to je, existuje, musí se to brát na vědomí, nelze se tvářit, že nic takového není, můžeme to bezmezně obdivovat nebo nenávidět, ale rozumem nic stejně nevyložíme ani nepochopíme. V tomto případě zejména ne rozumem divadelním, neboť sami tvůrci nás varují, že se nedočkáme žádných morálních poselství, žádných souvislostí, žádných estetických umělostí - ty jsou považovány přímo za zvrhlost - a nemáme se dopátrávat jakéhokoliv smyslu. Jistě - je to trochu provokace, trochu mystifikace, trochu žert - a je to také pravda pravdoucí, skutečnost nejskutečnější.

Devět obrazů je za sebou zcela pokračování na str. 3



Loutkové divadlo Střípek, Plzeň: Brum - pohádka aneb Výchova medvědů v Čechách

Pokračování ze str. 2

volně, prakticky libovolně, seřazeno, po příběhu a fabuli ani slechu ani vidu. Je to jako by odněkud něco sletělo a usadilo se to na místě zcela nepatřičně. Spojnice, jednotliví osa je jedna jediná: okouzlení Váchalem a snaha převést jeho Krvavý román na jeviště. Tvůrce mu rozumějí, zejména pan „regisseur“ a spisovatel veršů p. Horáček. Vědí, že i Váchal je úkaz vzpirající se jakékoliv škatulce, že provokuje, mystifikuje, žertuje na vřelých způsob, že uniká před vysokým uměním, že miluje trivialitu a přímo s rozkoší s ní pracuje, že se vyhýbá estetickým normám „vysokého“ umění.

Totéž dělají „filigráni“ ve svém představení. Neohlížejí se na nic, vrší a kupí všemožné prostředky, které by jindy a jinde byly neumělos-

tí, přihlouplou naivitou, nezduvdověností, nemotivovaností uměleckou a psychologickou - koneckonců i to inscenace divákům slíbí: nebudeme vás mořit psychologickým pitváním - a dosahují v nejlepších obrazech až gargantuovsko-pantagruelské obžerstnosti, která s radostí téměř úděsnou polyká všechno, co jí přijde pod ruku. Viz. například scénu v márnici, kde nahé tělo ženské mrtvolky, kanibalsky běsovské žroutství hlídače márnice a jeho ženy, průvod chudých, kteří se přišli najíst a odevzdávají svůj peněz za jídlo poskytnuté charitativně dostávají požeňání kněze, tvoří bizarní jednotu v nejednotě.

Na straně jedné tu přímo zuří bouře „suprnaturalismu“, aby na straně druhé spojení všech použitých prvků připomnělo Lautréamon-

tovu definici krásy jako setkání šicho stroje a deštníku na pitevním stole. I tohle je přihlášením se k Váchalovi, neboť jeho kořeny tkvějí rovněž v moderním umění, na jehož počátku stojí Lautréamont. Ne všechno je této síly, ne všechno se s takovou vehementností a neústupností vymyká nejrůznějším divadelním konvencím. Ale jako celek je to trvale úkaz, jenž je neopakovatelný, a proto musí v této poloze, podobě a rovině zůstat osamocen.

Leč - je to i úkaz ryziho divadelního amatérismu. Neboť nevím, zda by si kterýkoliv profesionální tvůrce ze amatérsky věnuje od devíti let, se k Lipusovi přihlásila především na doporučení těch, kdo s ním pracovali již minule. „Loni jsem byla u Petra Váši, a tak jsem chtěla poznat zase jiný styl práce,“ poznamenává. Kavárenské povalečství, jež Lipus propaguje, pak pokládá za velice příjemnou záležitost. „Radek o kávě nádherně vypráví a až přijedu do Plzně, tak určitě budu hlídat, jestli je správně udělaná a zda jí správně konzumuji,“ tvrdí se svitem nefalšovaného kavárenského povalečství v očích.

Účastníky své dílny se Lipus snažil namixovat do pracovních skupinek tak, aby se potkali s novými lidmi a navzájem se tak zneklidňovali, inspirovali a obohacovali. Určitá základní cvičení se v jeho kursu opakovala, ale zhruba z osmdesáti procent tu byla programová náplň zbrusu nová.

Chybět nemohlo ovšem Lipusovo vyhlášené kultivování v oboru kavárenského povalečství, jež je spojeno nejen se zasvěcenou znalostí nápoje zvaného káva, ale i s přehledem o evropské kulturní tradici kavárenského prostoru vůbec. Někteří seminaristé tak letos na Jiráskův Hronov zavítali i proto, aby si v tomto oboru zvýšili kvalifikaci.

Na včerejšek uchystal Radovan Lipus svým ovečkám laboratorní práce - v kavárně náhodského hotelu Beránek. „Je to poměrně vzácný a kvalitně rekonstruovaný společenský komplex, jaký byl kdysi v mnoha českých městech,“ poznamenává. „Jde o velmi čistou ukázkou reprezentativní městské kavárny z přelomu století a má-

skoliv ohledy na cokoliv jiného. A mít na paměti v srdci jen to jedno jediné dílo svého Mistra.

Koneckonců - kdyby se mně někdo zeptal, v jakém představení vidím neopakovatelnou hodnotu, kterou dnes ze sebe vydává české amatérské divadlo a kterou určitě nenajdeme jinde, pak bych bez rozpaků dovedl okamžitě jmenovat jenom Filigrán s jeho Krvavým románem. Jan Cisař

P.S.: Tím samozřejmě nevyklučuji, že se někomu - ba mnohým a mnohým - tohle dílo nemusí vůbec, ale vůbec líbit. Německý estetik Winkelmann také omdlel hrůzou z ošklihosti, když poprvé uviděl Alpy, jejichž divokost neodpovídala uměřenosti a harmonii klasicismu 18. století.

## Návraty kavárenských povalečů Radovana Lipuse



Stejně jako zamíří velbloudi v poušti neochvějně do oázy s pramenitou vodou, tak směřovaly kroky seminaristů Radovana Lipuse s dřívou jistotou do Tritonu. Zde, za vlahých jiráskohronovských nocí, nad karafou modrého portugalu či jiného lahodného moku, dále předali nit svých denních rozprav...

Ještě jednou se vrátíme - to bylo téma dílny, které si pro letošek Radovan Lipus zvolil. Sám šel příkladem, neb se na Jiráskův Hronov vrátil po příznivém ohlasu, který loni vyvolal jeho seminář Obýváci nepokoje. „Ještě na DAMU jsme dělali hodné dílen s Petrem Gáborem, Lenkou Lagronovou, Lucou Vorlovou-Trmíkovou, s Vaškem Klemensem, ale po škole už na něj nějak nebyl čas. A tak jsem se k nim vrátil až asi po sedmi letech,“ vzpomíná Lipus, který je režisérem Národního divadla moravskoslezského v Ostravě a především je hrdý na svou pověst kavárenského povaleče. „Zajímalo mě, jestli ještě budu vědět, jak na to, a zda vůbec bude mít někdo zájem o seminář zabývající se poezií. Vždyt si dnes lidé mohou na Hro-

nově vybrat z tolika jiných témat. Navíc si účast musí platit, mnozí si kvůli tomu berou dovolenou a namísto toho, aby jeli k moři do Řecka, nebo opravovali chalupu, jsou týden tady.“

Po loňské práci s texty Petra Hrušky a Paula Klee sáhl Lipus po knížkách jiné dvojice autorů. Název semináře Ještě jednou se vrátíme má tak podle něj hned několik významů. „Jeden z nich je v tom, že se do semináře přihlásila polovina z lidí, kteří v něm byli už loni, a druhý odkazuje k Antonínu Sovovi a jeho veršům,“ vysvětluje Lipus. „Sova je básník konce minulého století a jeho mentalita mně přijde příbuzná k tomu, co žijeme teď.“ K českému klasikovi pak vybral do páru Wislawu Szymborskou, jednu z největších žijících básníček.

S některými verši se v jeho dílně pracovalo přímo v polštině, jiné se sami seminaristé pokoušeli překládat do češtiny. „Vznikly tak krásné variace na Szymborskou, které se překvapivě trefily do smyslu, tématu i atmosféry,“ chválí Lipus dvě desítky svých svěřenců.

„Zajímá mě Radkův styl práce i to, co se v semináři učíme,“ říká Petra Kosová z plzeňského souboru MY, když se jí zeptá, proč si opět zvolila právě tuto hronovskou dílnu. „A loni mi bylo jasné, že to není vše, co od něj můžu pochytit. Třeba, pokud jde o symboly nebo výstavbu situací a vůbec věci, které v našem divadle poezie nedotahujeme. A tady je příležitost si spoustu věcí vyzkoušet, propracovat, objevovat souvislosti, zkoumat vztah textu a prostoru. U Szymborské jsme se třeba pokoušeli o vlastní neumělé překlady. A postupně jsme přicházeli na logiku a její styl, k tomu jsme se učili pol-

ské jazykolamy, polskou písničku, vyprávěli si o židovství...“

Petra Borovanská, která je čerstvou inženýrkou ekonomie a divadlu se amatérsky věnuje od devíti let, se k Lipusovi přihlásila především na doporučení těch, kdo s ním pracovali již minule. „Loni jsem byla u Petra Váši, a tak jsem chtěla poznat zase jiný styl práce,“ poznamenává. Kavárenské povalečství, jež Lipus propaguje, pak pokládá za velice příjemnou záležitost. „Radek o kávě nádherně vypráví a až přijedu do Plzně, tak určitě budu hlídat, jestli je správně udělaná a zda jí správně konzumuji,“ tvrdí se svitem nefalšovaného kavárenského povalečství v očích.

Účastníky své dílny se Lipus snažil namixovat do pracovních skupinek tak, aby se potkali s novými lidmi a navzájem se tak zneklidňovali, inspirovali a obohacovali. Určitá základní cvičení se v jeho kursu opakovala, ale zhruba z osmdesáti procent tu byla programová náplň zbrusu nová.

Chybět nemohlo ovšem Lipusovo vyhlášené kultivování v oboru kavárenského povalečství, jež je spojeno nejen se zasvěcenou znalostí nápoje zvaného káva, ale i s přehledem o evropské kulturní tradici kavárenského prostoru vůbec. Někteří seminaristé tak letos na Jiráskův Hronov zavítali i proto, aby si v tomto oboru zvýšili kvalifikaci.

Na včerejšek uchystal Radovan Lipus svým ovečkám laboratorní práce - v kavárně náhodského hotelu Beránek. „Je to poměrně vzácný a kvalitně rekonstruovaný společenský komplex, jaký byl kdysi v mnoha českých městech,“ poznamenává. „Jde o velmi čistou ukázkou reprezentativní městské kavárny z přelomu století a má-

skoliv jinde najdete takovou harmonii a soulad. Konkurovat mu může možná Kotěřův národní dům v Prostějově. Kavárna je atypická tím, že má půdorys ve tvaru písmene T, což je unikátní prostorové řešení. Vybavení je v zásadě standardní, nechybí taneční parket, mramorové stolky, noviny. Jedinou výhradu mám k mobiliáři, který je příliš masivní a celý prostor příliš zatěžkává.“

Kvalitu zdejší kávy Lipus hodnotí jako velmi chvalitebnou, byť nikoliv prvotřídní. „Řečeno pivařskou terminologií, je to nejlépe ošetřovaná káva v okolí,“ dodává.

Práci v semináři Jiráskova Hronova pokládá režisér ostravského Národního divadla za velmi cennou - zejména prý pro sebe. „Vnímám to sobecky tak, že je to můj seminář, v němž mám dvacet lektorů a užívám si to,“ tvrdí.

Znamená název letošní dílny zároveň zprávu pro příští ročník festivalu - tedy: Ještě jednou se vrátíme?! Podle Lipuse bude záležet na více okolnostech a především, zda o jeho maličkost bude zájem ze strany pořadatelů. Pokud ano, tak by prý měl připravené básníky, s jejichž dílem by završil jakousi poetickou triádu. A v duchu již spřádané pro potencionální zájemce program dílny, jakou by rád někdy vedl s Markem Pívozem, svým úhlavním dramaturgem a dramatikem. „Ve výhledu mám několik témat a látek od Petra Bezruče až po Neználkovy příhody,“ uzavírá Radovan Lipus hovor nad sklenkou červeného. „Do Hronova se vrátím rád - jestli budu pozván a vyzván a bude to mít smysl.“

Vino usrkával, patřičně zasvěceně se tvářil, hlavou pokyvoval a chod diktafonu řídil Zdeněk A. Tichý

# Ohňový dar

Ten obrázek asi známe všichni: starostové družebních měst se pozdraví, vymění si vlaječky, barevné fotopublikace, vyšíváné ubrusy, kameninové talíře či korbělky, aby tyto suvenýry deponovali do vitrínky na radnici, kde se na ně tiše snášá prach a zapomnění.

To divadelníci z polské Bielawy přivezli do Hronova dárek onačejší. Vlastně je to takový dar - nedar. Těžko si někdo tu fascinující podívanou, kde se tanečníci na chůdách proplétali za rachotu bubnů mezi rozličnými rachejtlemi, schová někam do šuplíku. Sotva si starosta vystaví na poličku ty podivuhodné „azbestové“ ženy, které si bezstarostně pohrávaly s plameny, jako by to bylo prostírání na sváteční stůl.



TEATR PRAWDZIWY, Bielawa, Polsko

Ale takovýto dar-nedar váží mnohem více, než tucet kamionů naložených družební literaturou. Již pro onen „mystický“ zážitek, sdílený na pár chvil stovkami lidí, ten večer stál za to. A každý z diváků, kdo včera Poslední pochod viděl, si kousek z něj odnesl s sebou. Pro někoho to mohla být jen efektní pouliční show, pro jiného zážitek, na jaký do smrti nezapomene...

Každopádně se na jednom místě a v jednom čase sešli místní a přespolní a společně prožívali kus festivalu, který tak s plnou vervou pronikl i na hlavní hronovské náměstí. Teatr Prawdziwy tím ovšem pořadatelům Jiráskova Hronova přinesl jednu starost navíc. Kde vzít a nekrást příští rok něco podobného, jako byl tenhle ohňový dárek. (zat)

## BESTIÁŘ DIVADELNÍHO DIVÁKA

Otevřená pracovní verze (s výzvou k doplňování a upřesňování)

Jistě jste si v hledišti Jiráskova divadla i Sokolovny povšimli toho, že diváci se jeden druhému navzájem příliš nepodobají. Liší se účesy, stářím, barvou bot a ti odváznější i pohlavím. Zajímavé je však pozorovat nikoli tyto odlišnosti (koneckonců i divák je do jisté míry člověkem, a tak je možné usuzovat na to, že odtud pramení jeho druhová pestrost), ale naopak to, co jednotlivé osoby v hledišti spojuje. Sbíráním poznatků v této oblasti je možné dosáhnout dostatečné erudice k vytvoření alespoň základních systematických pravidel pro třídění diváků. Zdaleka se nepovažují za skutečného odborníka v těchto věcech, přesto však si dovolím navrhnout několik základních tříd, alespoň pro započítání vážnější systematické práce s tím, že očekávám širší diskusi a snad i nějaké ty další cihličky ku stavbě takto definovaného nového oboru divadelní vědy.

### 1. divák zodpovědný

tento druh se vyznačuje včasným vynětím vstupenky z peněženky tak, aby nezdržoval u vchodu. Neupravuje práh svého vnímání žádnými podpůrnými prostředky (etanol, nikotin, kofein, ale ani endorfiny), včas si zakoupí program a předem se informuje. Nikdy neodchází před skončením produkce (i kdyby ho to mělo stát život). Na konci představení zodpovědně tleská, poté organizovaně odchází. Většinou se nedá zjistit, jaký si na představení utvořil názor, utvořil-li si ho vůbec, či dokonce má-li vůbec jaké názory.

### 2. divák zmatený

pravý opak předchozího druhu, především pokud jde o chování před produkcí. Při vlastním sledování kusu se chová - a to je pro něj charakteristické - nevypočitatelně. Nejspíše však vysype obsah svého sáčku s bonbóny do vašeho klína, pro zapomenuté brýle se vás neustále dotazuje na děj a na konci shakespearovské inscenace se s vámi podělí o poznatek, že autor stál za starou belu. Nakonec vám při odchodu šlápne na nohu a bez omluvy zmizí na dámské toaletě, jde-li o pána, a naopak.

### 3. divák fanoušek

může částečně náležet i k výše zmíněným druhům a tvořit tak jejich odrůdu, častěji však jeho charakterové rysy dominují. Které to jsou? Fanda si téměř nikdy nedělá problémy s těmi kolem sebe. Naopak, neopomene je informovat o tom, že ten, co mluví je Franta a že asi před představením něco popil, že Marie je těhotná a v před-

chozím vystoupení byla lepší. Řekne vám také včas, kdy přijde gag a radostným smíchem vám jej označuje, kdybyste jej nepoznali. Na konci představení dlouho tleská a hlídá vás, zda tak činíte též. Často též pokřikuje na děkující se dramatické umělce.

### 4. divák znalec

sorta vyskytující se na festivalech poněkud frekventovaněji, než při jiných příležitostech. Obvykle lze rozeznat podle toho, že již při vstupu do divadla okázale zdraví nějakou známou osobnost. Po začátku představení nedbá tmy, ani jiných varování, že se již začalo, a hlasitým hovorem dává najevo, že je především na umělcích, aby zaujali jeho, a že se svým postavením diváka nenechá manipulovat. Představení glosuje, má-li stejně zaměřeného partnera, tak slovně, postrádá-li jeho přítomnost, pak ostentativními reakcemi, jejichž dopad na okolí důsledně kontroluje vrtěním se a otáčením. Po před-

stavení opět míří za známou osobností nebo do herecké šatny. Jeho odrůda se někdy mísí s předchozím druhem a nelze říci, že by šlo o pěknou kombinaci.

### 5. divák znechucený

v jistém směru je divák znechucený podobný předchozímu typu oním ostentativním prodáváním svého prožitku, kterýmžto patrně doufá přetáhnout na svou stranu více osob z okolí. Někdy jde přímo o poddruh předchozí třídy, se všemi konsekvencemi, které z toho vyplývají, nejpodstatnějším rysem však je absolutní absence závažného potlesku, odchod o přestávce, odchod při představení nebo dokonce odchod hlučný.

Jistě vidíš, milý čtenáři, jde jen o kusy nástin. Prosím proto o shovívavost, zbystrěnou pozornost a laskavé doplnění výsledky vlastních studií.

Kamel Abdalla Arabský  
audientolog

## Pozvánka na videokurs

Český svaz pro film a video se sídlem v Kroměříži ve spolupráci s agenturou RETIP připravuje pro všechny zájemce o videotvorbu a práci s videotechnikou, kteří chtějí získat potřebné znalosti a praktické zkušenosti, intenzivní celostátní V. ročník videokurzu ČSFV (7. výukový běh). Kurz se koná od 10. do 13. září 1998 v Centru hasičského hnutí na zámku v Příbyslavi (okres Havlíčkův Brod). Akce je otevřena všem videotvárcům, amatérům i profesionálům. Cílem je získání potřebných znalostí pro komplexní práci při natáčení video-programů, lektory budou profesionální pracovníci filmu i televize, zkušení neprofesionální tvůrci a odborníci ze souvisejících profesí.

K účasti je třeba se závazně písemně přihlásit do 22. srpna na adrese Agentura RETIP, Žitomirská 41, 110 00 Praha 10, tel. 02/ 71723997. Na této adrese si vyžádejte i formulář přihlášky. Kurzovné činí pro členy ČSFV 400 Kč, pro ostatní 750 Kč, pro studenty 250 Kč, finanční příspěvek bude nutno odeslat složenkou do 1. září. Ubytování v hotelu Garni v Příbyslavi stojí 120 Kč za lůžko a noc, stravování je v ceně 130 Kč za osobu a den. (red)

## Zlatý Alois vyplul do bouřných vln hronovských

Do třetice se osazenstvo Jiráskova Hronova setkává s ilegální festivalovou cenou, která nese jméno Zlatý Alois. Pro pořádek připomínáme, že nejde o cenu putovní. Zlatý Alois na sebe tedy bere každoročně jinou podobu. V roce prvním to byl mladý zlatokučera-vý hošík a loni skřet podivný jakýsi, kříženec sochy z Velikonočních ostrovů a českého raracha pro štěstí. Letos se pak na rozbuřených festivalových vlnách plaví Zlatý Alois v podobě trojstěžníku.

Možná si teď laskavý čtenáři pomyslí: „Těm už vážně hrabe! Co má Jirásek společného s mořem?“ A zdánlivě bys také měl mít naprostou pravdu. Jenže...

Jenže málokdo tuší, že hronovský rodák a klasik měl k vodnímu živlu velice blízko. Na mořském pobřeží se dokonce odehrává román Husité na Baltu - jediné Mistrovo dílo, které nevyšlo a patrně ani nikdy nevyjde. Jeho rukopis se

totiž ztratil ještě za Jiráskova života a nenašel se ani po jeho smrti. Je tedy zcela přirozené, že si samozvaný komitét pro udělování ilegální ceny Jiráskova Hronova troufl pokřtít onen křepký koráb jménem Zlatý Alois. Vždyť i plachtoví tohoto škuneru se dme stejně hrdě jako Mistrův talent literární.

Předběžně výsledky hlasování porotní smečky o letošním laureátovi Zlatého Aloise přinese zítřejší číslo Zpravodaje. Pořadím však mohou pochopitelně ještě řacky zamixovat sobotní představení, a tak budou celkové výsledky shrnuty a vyhlášeny až po večerní ohňostrůjné produkci. V zítřejším vydání Zpravodaje bude rovněž oznámeno, na jakém místě se Zlatý Alois večer vyhlásí - zda v Cěčku, Hororu, Tritonu...

V případě, že novopečený držitel ceny nebude v sobotu dostižen, gratulován a dekorován, bude Zla-

tý Alois tradičně deponován v redakci Divadelních novin (Celetná 17, Praha1). Po domluvě jest možné ho vyzvednout či někam i poštovně doručit. Zároveň připomíná-

me, že loňský Alois stále čeká - t. č. v redakci hronovského Zpravodaje, až si ho vyzvedne někdo z Boleradic či jejich zákonný zástupce. A je mu smutno... (zat)



▲ Tot on - věhlasný Zlatý Alois

## ANKETA - ANKETA - ANKETA - ANKETA

**První (hrůzné i krásné) divadelní zážitky. Pro někoho představuje první setkání s divadlem děsivou noční můrou, které se nezabaví do smrti. Pro jiné je naopak vzpomínka na první divadelní představení spojená s pocitem totální slasti, srovnatelným snad jen s radostí z první zdařile uplácené bábovičky na pískovišti. Někdo ono trauma či slast prožíval coby prostý divák, někdo dokonce přímo na prknech znamenajících svět. Ať tak či onak, divadlo se nás drží - řečeno slovy klasika - jako husita cepu.** (zat)

Vůbec, co si pamatuji z divadla jako první, je takové zvláštní sluníčko nahoře nad hledištěm, které se podivně usmívá. Pravděpodobně jsem byl na nějaké pohádce - asi to byly Tři zlaté vlasy děda Vševěda. A můj první divadelní zážitek je dokonce spojen s vinohradským divadlem - byla to zřejmě pohádka, kterou režíroval pozdější ředitel divadelního oddělení Národního muzea doktor Port. Mám to dodnes před sebou a někdy se mi o tom i zdává a to sluníčko je na Vinohradech dodnes.

Intenzivní zážitek mám i ze svého prvního vystoupení amatérského. Byl to pocit neskonale trémy, úzkosti a hrůzy, že vše, co jsem se klopotně naučil, zapomenu. Vyšel jsem na jeviště a nevnímал jsem vůbec nic, kromě černé díry a lidí, kteří tam kašlali. A obávám se, že smích, který zazněl po mém výstupu, nepatřil výkonu ale mé nešikovnosti. Ve svých šestnácti letech jsem hrál Lorenza v Shakespearově Kupci benátském - milovníka,

samozřejmě s nulovou zkušeností s dívkami. A režisér, který mě neustále pobízel - přeci jseš chlap, mě dokonale ztrémoval. Dívka, která hrála Jessiku, byla asi o půldruhé hlavy vyšší a o čtyřicet kilo těžší než já. Já měl strašlivou paruku, maskér mi nalíčil červeně tváře a rty, měl jsem podivně široké španělské kalhoty, strašně tenké nohy a když jsem vyšel na jeviště, tak se mně roztrásla kolena - chvěl jsem se jako králik. A ta olbřímí žena se na mě dívala velmi vzrušenými očima, čímž jsem dostal strach ještě větší. Nakonec jsem ji měl říci větu: „Teď na lože tě odnesu a celý svět nám bude snít u nohou.“ Ona na mě padla, já jsem upadl a hlediště burácelo smíchy. Když jsem přišel domů, tak už zasedala rodinná rada, která mi zakázala hrát divadlo, protože to byla rodinná ostuda.

František Laurin, režisér

Vzpomínky mám hodně spojené s divadelním zákulisím, protože

moje maminka byla operní zpěvačka a vozila si mě s sebou do Ostravy. Když mně bylo nějakých sedm let, tak jsem například viděl Kouzelnou flétnu a fascinovalo mě, že ta paní sjela na obláčku, zpívala a odjela zase nahoru. Z dětství mám jinak velmi nepřijemné vzpomínky na loutkové divadlo, které se mi hrozně nelíbilo. A na stará kolena jsem se do loutek úplně zbláznil. Bylo mi strašně protivný, protože tam vystupovali blbě „živáci“ a ti to těm loutkám, které se mi výtvarně docela líbily, kazili.

Z druhé strany si to pamatuji naprosto přesně. Když bylo na DAMU v ročníku málo herců, tak jsme museli hrát v našem školním představení i my ostatní. A Kališová si mě obsadila do čechovovských aktovek, kde hrál taky kolega Uhrin. Příšerně jsem se styděl a jak se blíží premiéra, tak to bylo nesnesitelné a už se nedalo nic dělat. Byl jsem příšernější a příšernější, čím dál víc v křeči a věděl jsem, jak je to hrozný. Až se na nějaké zkoušce stalo, že Martin řekl moji repliku a já dostal hysterický záchvat, že mi kradle text a od té doby se to zlomilo.

Ondřej Šrámek, producent  
České televize

První divadelní vzpomínka je možná moje první dochovaná vzpomínka vůbec. Byly mi čtyři roky a stalo se to takhle: Táta hrával ve vodňanském loutkovém di-

vadylku Kašpárka a samozřejmě mě brával na představení sebou. My, děti herců, jsme sedávali v první řadě na klasické tělocvičné lavici a kromě hrdosti na své otce jsme měli další výsadu - nosili jsme si do sálku svačinu. Otcové totiž zkoušeli svá mistrovská díla až těsně před představením, a tak se naše zimní sobotní odpoledne v divadle protahovala. Po produkci přinesli herci do hlediště loutky, aby si je děti mohly osahat. Byl to takový první zcižovací efekt. Pamatuju si dobře, že jsem tenkrát kvůli napínavému ději - v pohádce vystupoval nádherný zelený drak s ohnivými očima - svačinu nesnědl. Papirový sáček zůstal na klíně netknutý spolu s „bambulovou čepicí“. Pamatuju, že byla celá zelená. Ta čepice. Když dobro zvítězilo a herci přinesli dřevěné hrdiny mezi nás, vrhli jsme se na loutky hlava nehlava. Největší tlačenice byla kolem draka. Křičeli jsme, mačkali se, odstrkovali. Dotkl jsem se dračí hlavy a jednoho křídla. Nádhera. Zástup se uvolnil a přesunul se k šatně. Na podlaze cosi zůstalo. Tohle vidím úplně přesně. Ležela tam moje zelená čepice s natrženou bambulí a pošlapaný sáček se svačinou. Nebrečel jsem. Ale od té doby vím, jak je to s tím divadlem: když strpíš, že přijdeš sem tam o žvanec, když ustojíš, že ti sem tam natrhnou bambulí, pošťestí se ti sem tam dotknout dračího křídélka.

František Zborník, zaskokář

## Doplňte si v programu soboty - posledního festivalového dne!

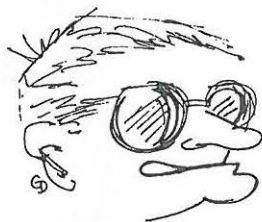
■ Jako každoročně, bude i letos sobotní dopoledne věnováno prezentaci výsledků práce jednotlivých seminářů. První prezentace začíná v 10 hod. dopoledne v Sokolovně. Odtud se přítomní přesunou v čase mezi 11 - 11.15 hod. do Parku A. Jiráska, kde se představí se svými pracovními postupy i výsledky seminářů lektorů Schejbala, Lavrika a Bečky.

Zveme na tuto akci všechny, kdo se zajímají o práci v seminářích a chtějí se nechat inspirovat, event. už dnes uvažují o tom, do kterého semináře se přihlásí v dalším ročníku JH. Přijďte dělat publikum svým kolegům.

■ Zcela nově se letos uskuteční poslední seance Problémového klubu. Ten se sejde půl hodiny po ukončení posledního představení v Jiráskově divadle (tedy po vystoupení slovenských hostů) a bude se konat v budově Základní školy na náměstí, v učebně 8 c (v níž působil seminář lektora Schejbala. Vstup do učebny bude Informačním střediskem. (red)

## Všem z PC klubu pro osvěžení paměti

Poslední slovo bude tedy na letošním ročníku Jiráskova Hronova mít nikoli inscenace, ale problémový klub. PC klub byl nejpčetněji navštěvovaným fórem, díky rozlehlé jídelně Hotelové školy, v níž našel útočiště, jej denně navštěvovala stovka i více lidí. Nejlepším důkazem jeho oblíbenosti byl fakt, že účast neklesala, a že všude možně, v jídelnách, ve foyerech i v plenéru bylo možno zaslechnout někdy až nadšená slova chvály na jeho otevřenost a inspirativnost, čímž ovšem nechceme tvrdit, že na jeho adresu nezaznívala i slova kritická. Řízen železnou rukou a libě řezavým hlasem profesora Císaře dával možnost všem, aby se svobodně vyjádřili k zhlédnutým inscenacím. Do debaty vstupovali jak lektoři, tak lidé, pro které nebylo vždy snadné nalézt přesný slovní výraz pro dojem či pocit, který chtěli vyjádřit. Názory se nejednou diametrálně lišily, ale zákon tolerance a snaha pochopit východiska soudů druhého zde vládla celkem bez výjimek, takže účastníci se učili nejen názory formulovat, ale i kultivovaně nesouhlasit. Dost možná, že se jim to bude velmi hodit v případech po výtce nedivadelních. Pro osvěžení



"VĚRÍM, ŽE SE DOŽIJU CHVÍLE  
KDY PO PŘEDSTAVENÍ JIRÁSKOVY  
LUCERNY POVSTANOU DIVÁCI  
Z KŘESEL, ZAČNOU MÁVAT RUKAMA  
NAD HLAVOU A HRONOVSKÝM  
HLEDIŠTĚM PROBĚHNE MEXICKÁ VLNA..."

PROBLÉMOVÝ KLUB 4. 8. 98  
68. JH

paměti připojujeme kresbu Dušana Grombiříka s citátem jako suvenýr pro všechny, kdo letošní krásná sluneční odpoledne trávili rokováním o jevu tak těžko pojmenovatelném a tak nevyzpytatelném jako je divadlo. (jsu)

## Ještě jednou Krkonošský divadelní podzim

Na letošním Krkonošském divadelním podzimu ve Vysokém nad Jizerou se uskuteční seminární dílna Klubu režisérů SČDO na téma DOSPĚLÍ DĚTEM. Tato dílna se koná již po šesté a je otevřena všem ochotníkům bez ohledu na jejich členství v jakékoliv organizaci amatérských divadelníků.

Zaměření semináře je výrazně soustředěno do oblasti divadla pro děti: dramaturgický výběr, zvláštnosti režie těchto inscenací apod. Letos bude pracovní část dílny věnována divadelnímu přepisu literární předlohy. Předpokládáme, že účastníci dílny budou zpracovávat vybranou předlohu a osvojí si základy přístupu k dramatizaci různých literárních útvarů. Do semináře zveme všechny ty, kteří se chtějí pokusit o vlastní tvorbu či dramatický přepis a případně se zúčastnit autorské soutěže vyhlášené IPOS - ARTA-MA, o které informovala Amatérská scéna v letošním ročníku č. 3 a včerejší Zpravodaj JH.

Seminář - dílna se uskuteční ve dnech 11. - 16. října 1998. Ubytování a stravování si zajistí každý sám. Vstupenky pro přihlášené zajistí SČDO, a to v případě, přihlásíte-li se do 15. září letošního roku, nejlépe ještě nyní v průběhu Jiráskova Hronova. Přihlášky adresujte Dušanu Zakopalovi, ul. gen. Píky 12/2886, 701 00 Ostrava 1. Dušan Zakopal

 **Comet**  
HRADEC KRÁLOVÉ

  
HRADEC KRÁLOVÉ

  
EX-ORIOR  
HRONOV

  
Východočeská plynárenská a.s.  
Hradec Králové

**TEXTONNIA CZECH**  
s.r.o.

## střípky

Jednou jsou v módě minisukně, jindy frčí propíchnuté nosy a hitem letošního Jiráskova Hronova jsou záskoky. Soubor, který zde odehraje inscenaci v původním obsazení, je pokládán za nemožně staromódní, není „in“ a vůbec páchá společenskou sebevraždu. Proslýchá se dokonce, že českolipské divadlo přivezlo svůj Sen v kompletní sestavě, ale kvůli novému módnímu výstřelku ukecali jeho členové k záskoku Františka Zborníka.

Komu je líto, že Jiráskův Hronov končí, může si kousek jeho atmosféry připomenout na semináři se Silvestrem Lavrikem v Olomouci od 24. do 26. srpna. Téma - O symbolu a O stylizaci. Informace získáte u Marcely Kovařikové na telefonu 0659/71 40 19 a omezený počet zájemců má ještě šanci se zde - do 15. srpna - telefonicky přihlásit.

Čtvrtku nejmenšího kuřete na světě si večera kolem poledního zakoupil nejmenovaný redaktor Zpravodaje JH ve stánku před Jiráskovým divadlem (právě v tom, jenž byl přivolán nekompromisní kritikou v předčerejším zpravodaji). Zdánlivý ustrk se však během konzumace překvapivě zvrátil ve svůj protiklad, když miniaturní porci pohrdavě ignoroval i jinak neodbytné hejno hladových hronovských masožravců vos.

Ne vždy je úplně snadné proniknout do zahradi stanové čajovny. Včera v časných večerních hodinách vchod do areálu beznadějně zašpuntoval akutní nedostatek lokálního platidla (žetonů). Jako nejrozumnější řešení se pro netrpělivé čajomily jeví nasazení žetonů vlastní výroby.

Letošní Jiráskův Hronov není pouze pastvou divadlomilců ale i zoologů. Jenom namátkou: na začátku festivalu se to na scéně hemžilo slepicemi, pak přišel celý bleší cirkus, hejna nohatečů a k tomu hezkých pár medvědů (včetně těch nejhodnějších). Tento trend hodlají pryč poradatele zachovat a jedno předkolo pro příští ročník přehlídky se má uskutečnit v ZOO ve Dvoře Králové.

HRONOV  
JIRÁSKOV

Vydává Organizační stáb  
68. Jiráskova Hronova

Šéfredaktorka:  
Jaroslava Suchomelová  
Redaktori:  
Zdeněk A. Tichý, Vladimír Mikulka  
Fotograf: Ivo Mička  
Technický redaktor: Marek Zhibo  
Tisk: Grafické závody Hronov  
Cena 5 Kč